

Kratka zgodba o Deželni odpravi Karakorum 2003

To se lahko zgodi samo v Trstu

✍ Dušan Jelinčič

Začelo se je kot v napetem političnem romanu

Začelo se je konec maja leta 2002, ko sta na vrh himalajskega osemtisočaka Čo Oju priplezala mlada Tržačana Marco Tosutti-Tox in Sandra Canestri. Kot se rado zgodi v Trstu, jima je italijanski krajevni dnevnik Il Piccolo posvetil lep del prve strani in celotno notranjo stran tržaške kronike (pa ni bilo poletje, ko rečeš, da pač ni materiala). To je seveda vse lepo in prav, škoda le, da je povsod pisalo, da sta to prva alpinista iz Trsta, ki sta osvojila osemtisočak, čeprav so vsi dobro vedeli, da sem kot prvi plezalec iz dežele Furlanije – Julijske krajine stopil na osemtisočak jaz, in to že 4. avgusta leta 1986, ko sem preplezal 8047 m visoki Broad Peak. Zgodovina naših obmejnih krajev se v taki ali drugačni obliki torej ponavlja. Na tako neobjektivno pisanje je reagiral deželni dnevnik Messaggero Veneto, ki je čez celo stran odgovoril s člankom z naslovom Bravissimi, ma non primi (Zelo pridni, a ne prvi). Članek je podpisal tržaški časnikar Luciano Santin, ki je torej postavil stvari v red, saj je jasno opisal mojo (in njuno) alpinistično pot. Prav po zaslugi tega članka sem bil 22. oktobra 2002 nagrajen s strani predsednika Dežele Furlanije-Julijske krajine Renza Tonda s srebrnim pečatom Dežele kot prvi deželni alpinist, ki je osvojil osemtisočak, medtem ko je tržaški župan Dipiazza že maja meseca nagradil Sandro in Toxa s pečatom tržaške občine in jima obljubil, da jima bo pripravil slavnostni večer, kjer bo proslavil »prva«!

Zadeve so se torej uredile po zaslugi Tonda, torej najvišje deželne oblasti, pa tudi po zaslu-

gi obeh alpinistov, ki sta stalno zatrjevala, da nista prva, temveč šele druga, ki sta osvojila osemtisočak v deželi Furlaniji-Julijski krajini in da se jima ne zdi prav, da ju tako proslavljajo, posebno ko sta zvedela, da so mene pred sedemnajstimi leti povsem ignorirali. Povabila sta me na njuno privatno slavo v osmico na Krasu in tam smo se dodobra spoznali in pogovorili. Rezultat tega je bil, da so na uradnem slavlju 11. novembra v avditoriju tržaškega muzeja Revoltella, ki je najbolj svečan tržaški kraj, tržaška občina in italijansko planinsko društvo Trenta Ottobre res proslavila Sandro in Toxa, ki sta tudi pokazala svoje diapozitive, vendar pa so vsi govorniki dosledno omenili tistega, ki je bil prvi, prijatelja pa sta me celo poklicala iz publike, da sem pač moral povedati nekaj besed. Dejal sem, da ni važno, če si ali nisi dober alpinist, ampak tisto, kar imaš v sebi. In onadva sta se res izkazala, saj sta delovala proti svojemu interesu, Občini, celotnemu (do Slovencev nestrpnemu) Trstu. Tega se je publika zavedala in mi poklonila aplavz, ki pa je veljal predvsem njima. Prisoten je bil tudi župan Dipiazza, ki mi je bil prisiljen zaploskati, desničarski poslanec Menia, ki je verjetno zasumil, kako se bo odvijala zadeva, pa je iz »previdnosti« izostal. Resnično smo tvegali, da nastane nova tržaška afera, temu pa smo se izognili zaradi naše – lahko kar rečem – poštenosti. Vsi trije smo namreč v intervjujih in pogovorih poudarjali, da provokacija ne bo uspela, da nočemo polemik in da je zadeva jasna. In da mene pač določeni krogi niso omenjali, ker je za Trst težko sprejeti, da je prvi osvojil himalajski osemtisočak nekdo, ki se imenuje Dušan Jelinčič, torej očitno Slovenec.

Zadeva pa je imela tudi svoje nadaljevanje. Nevidno in neslišno sta v Revoltello prišla tudi znana tržaška alpinista Nives Meroi in Roman Benet, s katerima smo se potem dobili v bližnji

gostilni. No, vsi skupaj so mi predlagali (s Tomom in Sandro sta bila že zmenjena), da bi v imenu bratstva in enotnosti vsi tisti, ki smo v deželi osvojili osem tisočakov, šli skupaj v Himalajo. Zamisel se je porodila prav Nives in Romanu, ki sta pripravila načrt, da bi julija in avgusta leta 2003 preplezali naenkrat Broad Peak, Gašerbrum I in II. Torej tri osem tisočake. Za vabilo sem se seveda čutil zelo počaščenega, a tedaj nisem ne sprejel, ne odklonil, ker je udeležba na taki odpravi odvisna od mnogih faktorjev. Vsekakor sem obljubil, da jim bom pomagal in sem takoj navezal stike s predsednikom Dežele Furlanije-Juljske krajine Tondom, da bi bila odprava »bratstva in enotnosti« pod okriljem Dežele. S tem bi odprava dobila višji, simbolni pomen. Končno sem se tudi sam rešil vseh svojih obveznosti in odšel na odpravo, ki smo jo enostavno imenovali Deželna odprava Karakorum 2003.

Deželna odprava Karakorum 2003 gre na pot

Mešana slovensko-italijanska odprava si je zadala vrsto ambicioznih ciljev, ki jih je tudi uresničila. Nives Meroi, Roman Benet in Luca Vuerich iz Trbiža v Kanalski dolini so v pičlih dvajsetih dneh preplezali tri osem tisočake v Karakorumu, in sicer Gašerbrum II (8035 m), Gašerbrum I (8068 m) in Broad Peak (8047 m), vsi ostali člani, in sicer Sandra Canestri, Marco Tossutti, Miro Chert in Dušan Jelinčič iz Trsta ter Gianbattista Galbiati iz Bergama, pa po enega (Gašerbrum II). Gre torej za eno najuspešnejših lanskih odprav sploh, v Karakorumu pa najuspešnejšo v lanski sezoni.

Odhod odprave je bil z milanskega letališča 19. junija, pohod do baznega tabora pa je iz kraja Askole, do koder smo dospeli iz pakistanske prestolnice Islamabad s terenskimi vozili, trajal teden dni z enodnevni postankom v očarljivi oazi Payu. V bazo smo prišli 2. junija, tam pa je bilo že štirinajst odprav z vseh vetrov, ki so naskakovale v glavnem Gašerbrum II, le štiri ekspedicije, poleg naše, so imele na programu tedaj izredno težak Gašerbrum I. Vreme nam je bilo namreč nenaklonjeno. Ko smo dospeli pod goro, je bilo ogromno snega, in čeprav

je bilo v začetku julija še kar sončno, je bil resnični problem prav obilica snežnih padavin. Kasneje se je vreme za dober teden dni popravilo, in to so izkoristili mnogi alpinisti, da so množično odšli proti vrhu. Konec meseca je že nastopil sicer šibak pakistanski monsun, ki je prinesel s seboj sneženje, močan veter in strupen mrz. Tedaj je vzpon spet postal zelo problematičen. Naša odprava je bila povsem »špartanska«, saj je osvojila vse tri očake v čistem alpskem stilu, poleg tega nismo imeli ne kisika in ne nosačev, vrvi pa komaj za vzorec.

Na goro smo se odpravili dokaj hitro, pa tudi plezarija nam je šla gladko od rok. Na Gašerbrum II je 19. julija prva priplezala »udarna naveza« Benet-Meroi-Vuerich, in to v štirih dneh, dan kasneje pa so na vrhu stali Tossutti, Canestrijeva in Chert, ki so potrebovali dan več.

Alpinisti s Trbiža se še niso dodobra odpčili, ko so se že podali na Gašerbrum I, ki je bil tokrat še posebno zahteven in je dotlej terjal tri smrtne žrtve. Zasneženo goro so zmogli v štirih dneh z enodnevni postankom v taboru II zaradi nevihte, bili pa so tudi edini, skupno s Španci in Ukrajinci, ki so jo v lanski sezoni preplezali. Na njenem temenu so stali 26. julija, 8. avgusta pa so bili v snežnem metežu tudi na vrhu Broad Peaka, ki so ga premagali v treh dneh.

Sam sem šel na vesine Gašerbruma II petkrat, če odmislim »izlet« do tretjine vstopnega ledenika, »icefalla« med bazo in prvim višinskim taborom. Hotel sem se dobro aklimatizirati, ker nisem hotel tvegati ničesar, saj je bilo časa za vzpon dovolj. Prvič sem šel na goro do tabora I, naslednjič direktno na tabor II, potem

pa še dvakrat do tabora I in višje, dokler se nisem 30. julija z dvema alpinistoma iz Padove, Lerijem Ziliom in Francescom Cappellarijem, ki sta imela bazni tabor tik ob našem, odločil za dokončni naskok na vrh. Na goro bi morali sicer oditi dan prej, a smo odločilni vzpon preložili zaradi slabega vremena.

Prvi dan smo dosegli tabor I na višini 6000 metrov, naslednjega dne preplezali do trojke, ki je bila postavljena tisoč metrov višje, prvega avgusta pa smo že bili v taboru IV na višini 7400 m. Odločilni dan se je napovedal z dobrimi obeti, čeprav je bil v zraku že vremenski preobrat, do katerega je prišlo zvečer. Odhod proti vrhu je bil okrog 4.30, na zadnjih strminah pa je šlo gladko. Ob 11.15 sem se fotografiral na vršni špici z mavrično zastavo miru ter jubilejnima napisoma 50 let tabornikov Rodu modrega vala iz Trsta in Gorice in 100 let Slovenskega planinskega društva iz Trsta. A veter je že močno pihal, zato smo morali hitro pohiteti navzdol. Prespali smo v trojki, tedaj pa se je razbesnela nevihta. Ves naslednji dan smo potrebovali, da smo se spustili do tabora II, nato pa se naslednjega dne v megli, vetru in stalnem snenju srečno vrnili v bazo.

Ob povratku domov smo v Trstu priredili odmevno tiskovno konferenco v skupni organizaciji tržaških planinskih društev CAI Trenta

Ottobre in Slovenskega planinskega društva iz Trsta. Pomen odprave je, mimo vsestranskega tehničnega uspeha, na dlani. V deželni ekspediciji Furlanije-Juljske krajine so bili tako slovenski kot italijanski alpinisti, to pa je bilo jasno poudarjeno. Poudarek na bratstvu in sodelovanju med različnimi narodnimi skupnostmi ni bil le prazna fraza, kar je za Tržaško še posebnega pomena. Šestnajstega septembra je bil v nekdanjem Narodnem domu v Trstu prisrčen sprejem vseh alpinistov, sam pa sem prikazal diapozitive z odprave s slovenskim in italijanskim komentarjem. Prisotnih je bilo več sto Tržančanov, tako Slovencev kot Italijanov, ki so ob koncu konstruktivno posegli v razpravo. Mešana slovensko-italijanska deželna odprava Karakorum 2003 je tako dobila še večji, globlji pomen, ki gre mimo zgolj športnega dosežka.

Šest čarobnih dni za Gašerbrum II

Kaj ostane v duši protagonista po šestindesetih dneh razburljive pustolovščine v daljnih krajih, kjer ni nikoli en sam dan enak drugemu in kjer imaš vtis, da živiš polnejše ali vsaj bolj pristno? Za zvrhan koš spominov, za polno dušo občutkov, ki se zlepa ne bodo razblinili. Najsilovitejši so bili v tistih čarobnih šestih dneh, v katerih sem preplezal osemstisočak Gašerbrum

II v karakorumski Himalaji in se vrnil v bazni tabor. Začelo se je predzadnjega julijskega dne še pred zoro, ko sem pred kuhinjskim šotorom dočakal člane padovske odprave Francesca, Leri in Andreo. Bili so vidno zaskrbljeni, saj so vedeli, da gre za odločilen poskus. Bližal se je konec odprave, v primeru neuspeha pa časovno ne bi imeli več možnosti, da bi še enkrat poskusili vzpon na vrh. Še tako smo se odločili, da prihranimo en dan; tako naj bi prihodnji dan splezali iz tabora ena direktno na tabor tri, kar pomeni, da bi vzpon trajal štiri in ne običajnih pet dni. Za povratek pa je treba računati dva dni. Ob nestalnem karakorumskem vremenu, ob prihajajočem monsunu, bomo torej imeli skupaj šest relativno dobrih dni za vzpon in povratek? Strašen dvom, ki se mi je zapičil v možgane in me nikakor ni hotel zapustiti.

• • •

Z Lerijem sva prva priplezala na tabor ena. Francesco in Andrea, ki se počuti slabo, in se bo moral vrniti, sta daleč za nama. Usedevala se pred šotori, odvrževala nahrbtnik, odpnevala dereze in se začnevala pogovarjati. Leri je po poklicu gozdar in me takoj preseneti s trditvijo, da ve, da sem pisatelj in da je bil vedno navdušen bralec. »Sedaj berem drugo knjigo Proustove epopeje Iskanje izgubljenega časa, V senci cvetočih deklet, kmalu se bom lotil tudi ostalih. Sicer me je v zadnjem času najbolj presunila Joycejeva novela Mrtvi,« mi pravi. Da Leri bere, me seveda ni presenetilo, a ko mi je to rekel, sem menil, da bo začel, kot premnogi, razpredati svoje misli o pogrošnih kriminalkah, plehki kvaziliteraturi, Camilleriju, Susanni Tamaro in Wilburu Smithu, pa seveda Stephenu Kingu in Johnu Grishamu. Začel pa mi je govoriti o Proustu in Joyceu ter dokazal, da ju presneto dobro pozna.

• • •

Vse je potekalo po programu. Od prvega do tretjega višinskega tabora sva z Lerijem splezala drugi dan odločilnega vzpona, Francesco pa se je počutil slabo in se odločil, da naju bo dosegel v četrtem, najvišjem taboru. Moja kriza je nastopila četrty dan, ko sem plezal po mešanem terenu od trojke do štirice. Napredoval sem počasi, na najbolj strmih delu pa sem se ustavil, se z žimarjem pripel na fiksno vrv in zaprl oči. Z mislijo sem zaplaval daleč ... V upanju, da

bom iz kakšnega skritega kotička telesa ali duše izgrebel še zadnjo trohico energije, s katero se bom pregoljufal do današnjega cilja. A ko sem odprl oči, sem se znašel točno tam, kjer sem bil, ko sem jih zaprl, le sonce je še bolj neusmiljeno sijalo. Počasi sem nadaljeval pot, a je začuda šlo. Dobro uro kasneje sem sedel pred našim šotorom in zrl globoko v dolino ... Ko je že padel mrak, naju je dosegel tudi Francesco in skupaj smo načrtovali strategijo za jutrišnji dan. Dan, ko bi morali doseči vrh ... Jaz pa sem se spomnil, kako sem v najhujšem trenutku zaprl oči in od nekje priklical vase energijo, ki je lebdela v zraku. In je šlo. Zakaj ne bi torej šlo tudi jutri?

• • •

Vstanem ob dveh zjutraj in začnem kuhati čaj. Kmalu se zbudita tudi soplezalca, ob štirih in pol, ko ni več tako peklenskega mraza, pa se odpravimo na pot. Neverjetno. Čutim se poln moči in optimizma. Po prečnici pod vršno piramido do sedla gre dobro, prav tako pa tudi po snežni vesini proti vrhu. Le proti koncu mi zmanjkuje moči. A tega občutka sem navajen. Že tretji dan zaporedoma me vselej proti koncu vzpona zajame nemoč. Sem na zadnji vesini. Leri in Francesco sta daleč pred menoj. Ko končno preplezata na greben, kjer se ostra snežna belina staplja z globoko modrino neba, mi Leri pomaha. Kaj to pomeni, da je res že tik pod vrhom? Na to nočem niti pomisliti, ker moram šteti korake. Stopinjo za stopinjo. Vse bolj strmo je. Morda to pomeni, da sem res blizu. A kaj pomeni ta »blizu«? Tudi pet metrov je tu ogromno.

Končno sem na grebenu. In res! Na levi, morda dvajset ali trideset metrov dlje, je snežna ravnica. Vrh osemstisočaka Gašerbruma II ... Greben preplezam z lahkoto, komaj na koncu se primem, a se ne pripnem na vrv. Ko pristanem na ravnici, obstanem in obnemim. Naproti mi pride Leri, jaz pa ga vprašam: »Sem na vrhu?« »Si,« mi kratko odgovori. Potem se objameva. Nihče, res nihče, ki tega ni izkusil, si ne bo mogel nikoli predstavljati napora, ki ga zahteva osvojitve osemstisočaka. Vendar se ta napor neizmerno splača. Občutek mavrične kalokagatije, ki te tam zajame, te obišče le nekajkrat v življenju ... ○